

Code No. 5611

SET : A

Roll No.

D. El. Ed. 1st Year Exam., July – 2022

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Fresh/Re-appear Candidates)

[Morning Session]

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 35

समय : 2 घण्टे]

[अधिकतम अंक : 35

सामान्य निर्देश :

- (i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 4 तथा प्रश्न 6 हैं।
- (ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये कोड नम्बर तथा सेट को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
- (iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- (iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।
- (v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।
- (vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।
- (vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।

निर्देशाः -

- (क) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- (ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यः च भवेत्।
- (ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।
- (घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

5611/(Set : A)

P. T. O.

भाग - 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु **द्वयोः** प्रश्नयोः व्याख्या कार्या - 2 × 3 = 6
- (क) भाषायाः विविधरूपाणां वर्णनं कुर्वन् भाषाशिक्षणस्य उद्देश्यानां वर्णनं कुरुत।
 (ख) पठनकौशलस्याभिप्रायं तस्य विभिन्नानां प्रकरणानां च वर्णनं कुरुत।
 (ग) श्रवणकौशलस्य कोऽभिप्रायः ? छात्रेषु अस्य विकासं कर्तुम् उपायान् लिखत।
2. **एकः** प्रश्नः समाधेयः - 1 × 3 = 3
- (क) 'हलन्त्यम्' सूत्रस्य सोदाहरणं व्याख्या कार्या।
 (ख) विभिन्नानां वर्णानाम् उच्चारणस्थानं लिखत।
3. **एकः** प्रश्नः समाधेयः - 1 × 3 = 3
- (क) प्रमुखोपनिषदां संक्षिप्तरूपेण वर्णनं कुरुत।
 (ख) 'दण्डिनः पदलालित्यं' इति सूक्तिः समाधेयाः।
4. **एकः** प्रश्नः समाधेयः - 1 × 3 = 3
- (क) वर्तमानकाले व्याकरणशिक्षणस्य का व्यवस्था वर्तते ? अस्याः व्यवस्थायाः विभिन्नानां प्रकाराणां सरलोपायानां चोपरि प्रकाशं पातयत।
 (ख) 'काव्येषु नाटकं रम्यं' इति सूक्तिः समाधेया।
5. **एकः** प्रश्नः समाधेयः - 1 × 5 = 5
- (क) वेदाङ्गसाहित्यस्य उपरि एकां विस्तृतां टिप्पणीं लिखत।
 (ख) भवभूतेः नाटकानां परिचयं लिखत।

भाग - 'ख'

6. वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि - 15 × 1 = 15
- (क) 'रमा + ईशः' अत्र सन्धिरूपं भवति -
- (i) रमेशः (ii) कपेशः
 (iii) रमाशः (iv) रवीशः

- (ख) इत्संज्ञाविधायकं सूत्रम् अस्ति -
- (i) इको यणचि (ii) हलन्त्यम्
(iii) आद्गुणः (iv) अनचि च
- (ग) 'गकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति -
- (i) तालुः (ii) मूर्धा
(iii) दन्तः (iv) कण्ठः
- (घ) 'उत्तररामचरितम्' कस्य रचना वर्तते ?
- (i) भवभूतेः (ii) भासस्य
(iii) हर्षस्य (iv) शुद्रकस्य
- (ङ) 'रामः' इत्यस्य पदच्छेदः स्यात् -
- (i) र् + आ + म् + आः
(ii) र् + आ + म् + अः + च् + अ
(iii) र् + आ + म् + इ + मः
(iv) र् + आ + म् + अः
- (च) श्रवणकौशलविषये संगतम् अस्ति -
- (i) सस्वरवाचनम् (ii) प्रश्नोत्तरम्
(iii) श्रुतलेखः (iv) सर्वाणि
- (छ) 'संस्कृतं' भाषाणां कस्मिन् परिवारे आगच्छति ?
- (i) विशेषपरिवारे (ii) भारोपीयपरिवारे
(iii) तिब्बतपरिवारे (iv) द्राविड़परिवारे
- (ज) 'तकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति -
- (i) दन्तः (ii) ओष्ठः
(iii) मूर्धा (iv) कण्ठः
- (झ) 'लृ + आकृतिः' इत्यस्य सन्धिरूपं भवति -
- (i) लराकृतिः (ii) ल्राकृतिः
(iii) लुराकृतिः (iv) लाकृतिः

- (ज) 'रमा' शब्दस्य द्वितीयाविभक्तौ एकवचने किं रूपम् ?
- (i) रमा (ii) रमाम्
(iii) रमया (iv) रमायै
- (ट) कृ धातोः लट्लकारे प्रथमपुरुषस्य एकवचने किं रूपं भवति ?
- (i) करोति (ii) करोषि
(iii) करोमि (iv) कुर्वः
- (ठ) 'श्रीमद्भगवद्गीतायाः' कः रचयिता अस्ति ?
- (i) वेदव्यासः (ii) वाल्मीकिः
(iii) रामः (iv) श्यामः
- (ड) कालिदासस्य रचनास्ति -
- (i) हर्षचरितम् (ii) अभिज्ञानशाकुन्तलम्
(iii) कादम्बरी (iv) मुद्राराक्षसम्
- (ढ) नाट्यशास्त्रस्य प्रणेता कोऽस्ति ?
- (i) विश्वनाथः (ii) मम्मटः
(iii) भरतमुनिः (iv) भवभूतिः
- (ण) सूक्ष्मशिक्षणचक्रे सम्मिलितः अस्ति -
- (i) नियोजनम् (ii) शिक्षणम्
(iii) विचारविमर्शः (iv) सर्वाणि